

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПОЖЕЖНОЮ ТА ТЕХНОГЕННОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ НА ПОЧАТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЇХ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито зміни, які сталися на законодавчому рівні в сфері державного управління пожежною та техногенною безпекою підприємств націлені на спрощення роботи суб'єктам господарської діяльності, а саме відмінили дозволи від органів державного пожежного нагляду на початок роботи новоутворених підприємств.

На теперішній час необхідно подати декларацію на відповідність об'єкта вимогам пожежної та техногенної безпеки.

Ключові слова: пожежна та техногенна небезпека, декларація, механізми державного управління.

В статье раскрыты изменения, которые произошли на законодательном уровне в сфере государственного управления пожарной и техногенной безопасностью предприятий нацелены на упрощение работы субъектам хозяйственной деятельности, а именно отменили разрешения от органов государственного пожарного надзора на начало работы вновь предприятий.

В настоящее время необходимо подать декларацию на соответствие объекта требованиям пожарной и техногенной безопасности.

Ключевые слова: пожарная и техногенная безопасность, декларация, механизмы государственного управления.

The article reveals the changes that have occurred on the legislative level in the field of fire and technological safety, that abolished the permission of the state fire supervision at the beginning of the work of newly established enterprises.

Key words: fire and caused danger, declaration, the mechanism of the state control.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.

Більшість підприємств, що розпочинають свою власну справу часто стикаються з додатковими труднощами, вимушеними діями та витратами, які супроводжують основну діяльність і на які вони на етапі перспективного планування не розраховували. Частково це обумовлено стороною бюрократичною, а саме – великою кількістю діючих регуляторних актів, частково елементарним незнанням підприємцями умов ведення діяльності.

У великій кількості випадків однією з таких умов є отримання дозволу в органах державного пожежного нагляду. Необхідність отримання такого дозволу була обумовлена законодавчими актами, зокрема Законом України «Про пожежну безпеку» [8].

Із введенням в дію низки законодавчих актів – змінився порядок оформлення документів на початок роботи новоутворених підприємств. Отже, суб'єкти господарювання, що діють на підставі дозволів на початок роботи, виданих відповідно до

Закону «Про пожежну безпеку», за період із 1 липня 2013 року по 1 січня 2014 року, зобов'язані подати декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань пожежної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у яких започатковано роз'яснення даної проблеми, і на які спираються автори.

З введенням в дію Кодексу цивільного захисту України (далі – КЦЗУ) втратили чинність Закони України «Про цивільну оборону», «Про пожежну безпеку», «Про війська цивільної оборони», «Про аварійно-рятувальні служби», «Про захист від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру» та низка інших, та з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що стосуються усунення обмежень у здійсненні господарської діяльності» № 353-VII (Закон № 353 – надалі), наукові дослідження за даним питанням ще не були проведені та вперше робимо аналіз проблеми, які виникають у зв'язку із їх застосуванням.

Прийняття та відміна вищевказаних документів спрямовано на урегулювання відносин, пов'язаних із захистом населення, територій, навколишнього середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, і визначити повноваження державних органів й органів місцевого самоврядування, права та обов'язки фізичних осіб, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності у сфері проти-пожежного та техногенного захисту, направлено суттєво спростити умови діяльності підприємств в деяких аспектах господарської діяльності в галузі пожежної безпеки та пожежного нагляду.

Виділення невирішених раніше аспектів загальної проблеми, яким присвячується стаття.

Здійснено аналіз дерегулятивних новацій в сфері державного управління пожежною та техногенною безпекою, та виділення позитивних наслідків, привнесених КЦЗУ в господарській діяльності підприємств.

Формулювання мети статті.

Розкрити зміни (на законодавчому рівні) в здійсненні суб'єктами господарювання реєстрації документації на початок роботи новостворених підприємств, початок використання суб'єктом господарювання об'єктів нерухомості (будівель, споруд, приміщень або їх частин) на підставі поданої декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта.

Виклад основного матеріалу дослідження.

З 1 липня 2013 в Україні набув чинності КЦЗУ, прийнятий Верховною Радою України 2 жовтня 2012 року. КЦЗУ увібрав у себе цілий ряд законів і нормативних актів, тим самим анулювавши сім законів України, в тому числі Закон «Про пожежну безпеку» [3].

У той же час набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кодексу цивільного захисту України» № 5404-VI (далі – Закон № 5404), прийнятий 2 жовтня 2012 року. Даним Законом було внесено зміни до низки законів України [1].

20 червня 2013 прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що стосуються усунення обмежень у здійсненні господарської діяльності» № 353-VII (Закон № 353 – надалі) [2].

Терміновість ухвалення Закону № 353 була викликана початком дії КЦЗУ та Закону № 5404, націлене суттєво спростити роботу підприємцям в деяких аспектах господарської діяльності в галузі пожежної та техногенної безпеки та нагляду.

Отже, частина друга статті 57 КЦЗУ свідчить, що початок роботи новостворених підприємств, початок використання суб'єктом господарювання об'єктів нерухомості (будівель, споруд, приміщень або їх частин) здійснюється суб'єктом господарювання на підставі поданої декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства в питаннях пожежної безпеки (далі – декларація). Повністю скасовано

необхідність подання декларації відповідності матеріально-технічної бази пожежної безпеки вже введеним в експлуатацію будівельним об'єктом і тими об'єктами будівництва, на які до 1 липня цього року пожежні органи видавали відповідний дозвіл.

Узгоджуючи з Законом № 5404, Закон № 353 позбавив державні органи пожежного нагляду права призупиняти роботу підприємств, передавши таке право виключно адміністративному суду України. 5 червня 2013 Кабінет Міністрів України своєю постановою за № 440 (далі – постанова КМУ № 440) затвердив порядок подачі та державної реєстрації даної декларації, а також форму самої декларації. Дана постанова діє з 3 липня 2013 року [5].

Таким чином, КЦЗУ скасував процедуру отримання / видачі дозволів органів пожежного нагляду на початок роботи новостворених підприємств, а також на початок використання суб'єктами господарювання об'єктів нерухомості та / або їх частин. Тобто з 1 липня 2013 року дозвіл органів пожежного нагляду на початок роботи скасовані. Замість отримання дозволу тепер необхідно подати декларацію.

Згідно з порядком, затвердженим постановою КМУ №440, декларація розробляється суб'єктом господарювання самостійно і подається ним або висилається рекомендованим листом за місцем розташування об'єкта нерухомості державному адміністратору або територіальному органу Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі ДСНС України).

Якщо в управлінні суб'єкта господарювання перебуває кілька об'єктів нерухомості, розташованих в різних адміністративно-територіальних одиницях, декларація подається безпосередньо до ДСНС України. У разі поштового відправлення рекомендованим листом підпис фізичної особи підприємця завіряється печаткою, а у разі відсутності печатки – нотаріусом. Підпис юридичної особи завіряється печаткою. Таким чином, якщо суб'єкт господарювання не отримає ніякої відповіді, то згідно з принципом мовчазної згоди декларація на 11-й день вважається зареєстрованою і суб'єкт може починати роботу.

Не потрібно подавати декларацію тим суб'єктам господарювання, які використовують у своїй роботі торгові місця, контейнери та кіоски на ринках, не порушуючи схеми їх розміщення, затвердженою органами пожежного нагляду, що було і раніше. Тепер не потрібна декларація і при використанні об'єктів, які в установленому законодавством порядку приймаються в експлуатацію після закінчення будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту, що є новелою.

Декларація не потрібна і в тому випадку, якщо суб'єкт господарювання працює в орендованому приміщенні, власник якого вже подав декларацію, що є безсумнівним спрощенням.

Відповідальність за роботу без декларації суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність без зареєстрованої декларації, загрожує, насамперед, посиленна увага з боку органів нагляду. Інспектор

ДСНС України, відповідно до статті 69 КЦЗУ, може з'явитися з перевіркою і видати припис про подачу декларації. А невиконання припису, відповідно до статті 188-8 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КпАП – надалі), тягне штрафні санкції у розмірі від 0,5 до 7 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – НМДГ) – для громадян (8,50-119,00 грн.), і від 2 до 10 НМДГ – для посадових осіб (34,00-179,00 грн.). ЗУ № 5404 доповнює КпАП статтею 175-2, згідно з якою здійснення діяльності підприємствами / підприємцями без зареєстрованої декларації передбачає більш серйозні штрафи: від 40 до 100 НМДГ (680,00-1700,00 грн.). Необхідно уточнити, що дана стаття набере чинності вже з 01 січня 2014 року [4].

Підприємствам і підприємцям, що належать до високого ступеня ризику, додатково до декларації необхідно отримати позитивний висновок по результату оцінки / експертизи протипожежного стану підприємства / об'єкта / приміщення. Це висновок незалежного експерта, який має ліцензію на даний вид діяльності. Його необхідно отримати саме до початку роботи підприємства або використання об'єкта нерухомості. Висновок буде діяти до моменту реєстрації декларації. Подаючи декларацію на державну реєстрацію, до неї необхідно докласти цей висновок. До 1 липня поточного року такий висновок могли видавати самі органи нагляду, що прирівнювалося ними до проведення планової перевірки, та послуги незалежних ліцензованих експертів в Україні практично не були затребувані, а тому коштували незначні суми. Тепер органи нагляду ДСНС України видавати такі експертні висновки не мають права [7].

Відповідно до третьої частини статті 57 КЦЗУ та постанови КМУ № 306 29 лютого 2012 року затверджені критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності:

- Об'єкти підвищеної небезпеки та потенційно небезпечні об'єкти;
- Об'єкти, в яких одночасно тимчасово / постійно перебуває велика кількість людей;
- Велика висота / поверховість будівлі / споруди;
- Вибухопожежної та пожежної небезпеки будівлі / приміщення;
- Підприємства / споруди, розміщені під землею;
- Культурні, історичні, духовні та інформаційні цінності;
- Господарча діяльність з виконання робіт та надання послуг протипожежної безпеки [6].

Висновок:

Заміна дозволів на початок робіт декларацією відповідності, з точки зору суб'єкта господарювання, – безсумнівне покращення, адже Кодекс цивільного захисту України дещо спрощує умови діяльності підприємцям. Однак, з іншого боку, далеко не всі спрощення дають позитивний ефект. Із зменшенням контролю, як показує практика, знижується рівень пожежної та техногенної безпеки на підприємстві, що в свою чергу, приводить до негативних наслідків. Нажаль, через невеликий проміжок часу з моменту введення законодавчих змін в даній сфері державного управління, статистичне підтвердження залежності кількості пожеж та аварій на об'єктах отримати поки не можливо, потрібен час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кодексу цивільного захисту України: закон України від 02.10.2012 № 5404-VI / відомості Верховної Ради (ВВР). – К. : Атака, 2013. – № 41, ст. 550.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення обмежень у провадженні господарської діяльності: закон України від Закон від 20.06.2013 № 353-VII / Кабінет Міністрів України //Офіційний вісник України. – К. : 2013. – № 49.– С. 29. ст. 1748.
3. Кодекс цивільного захисту України (із змінами), закон України від 14.05.2013 № 224-VII, закон України від 20.06.2013 № 353-VII / відомості Верховної Ради (ВВР). – К. : Атака, 2013. – № 34-35, ст.458.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : за станом на 23 жовтня 2013 р. / відомості Верховної Ради (ВВР). – К. : Атака, 2013. – № 2467-12, ст. 213 – 330.
5. Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки: постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.2013 р. № 440 / Кабінет Міністрів України //Офіційний вісник України. – К. : 2013. – № 49, ст. 1757.
6. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки : постанова Кабінету Міністрів України від 29.02.2012 р. № 306 / Кабінет Міністрів України //Офіційний вісник України. – К. : – 2012. – № 30, ст. 1115.
7. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: наказ Президента України від 16.01.2013 р. № 20/2013 / Офіційне інтернет-представництво.
8. От разрешений МЧС к декларации. Новый порядок легализации начала работы предприятия [Електронный ресурс] / Е. Ланец. – Електрон.текст.даные. – Режим доступа : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/EA005433.html. – Дата последнего доступа: 01.11.2013. – Название с экрана.

Рецензенти: Плакіда В. Т. – д.держ.упр.;
Репешко П. І. – к.держ.упр.

ЄМЕЛЬЯНОВ Володимир Михайлович – д.держ.упр., професор кафедри державного управління та політичної аналітики Чорноморського державного університету імені Петра Могили, директор Інституту державного управління, м. Миколаїв, Україна.

Коло наукових інтересів: механізми державного управління пожежною та техногенною безпекою підприємств.

ПЕТРОВ Павло Петрович – аспірант, Чорноморський державний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

Коло наукових інтересів: механізми державного управління пожежною та техногенною безпекою підприємств.